

УНИВЕРЗИТЕТ У КРАГУЈЕВЦУ
ПРИРОДНО-МАТЕМАТИЧКИ ФАКУЛТЕТ

Број / 127
дана 26.02.2020. год.
КРАГУЈЕВАЦ

УНИВЕРЗИТЕТ У КРАГУЈЕВЦУ
ПРИРОДНО - МАТЕМАТИЧКИ ФАКУЛТЕТ

ПРАВИЛНИК О УЏБЕНИЦИМА

Крагујевац, 2020. година

На основу члана 1. став 3. Закона о уџбеницима („Сл. гласник РС“ бр. 27/18), члана 89. став 1. и 2. Закона о високом образовању („Сл. гласник РС“ бр. 88/17, 27/18 – други закон, 73/18, 67/19 и 6/20) и члана 201. став 1. алинеја 9. и 202. Статута Природно-математичког факултета у Крагујевцу, Декан Факултета дана 26. 02. 2020. године донео је

ПРАВИЛНИК О УЏБЕНИЦИМА

I. ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

Овим Правилником се уређује начин прибављања, оцењивања и одобравања рукописа за издавање уџбеника на Природно-математичком факултету у Крагујевцу (у даљем тексту: Факултет), њихово праћење и оцењивање током употребе, као и друга питања значајна за издавање уџбеника и других наставних средстава, са циљем да се студентима обезбеде што квалитетнији уџбеници и друга наставна средства ради побољшања наставе и процеса образовања на Факултету.

Наставна литература представља основно и обавезно наставно средство које студенти користе у савладавању предмета студијског програма. Наставна литература обухвата предметне уџбенике, скрипта, приручнике, практикуме, збирке задатака, као и другу стручну литературу која се користи у свим облицима наставе. Поред наставне литературе могу се користити и помоћни наставни материјали: радне свеске, мултимедијални материјали и други садржаји којима се доприноси лакшем савладавању садржаја предмета.

II. УЏБЕНИЦИ И ДРУГЕ НАСТАВНЕ ПУБЛИКАЦИЈЕ

1. Појам уџбеника и других наставних средстава

Члан 2.

Уџбеник, у смислу овог Правилника, јесте књига која је основно наставно средство за употребу на Факултету, односно за припрему и полагање испита студената, чији је садржај одређен студијским програмом и програмом и планом уџбеника.

Уџбеник мора бити прописно каталогизован у Народној библиотеци Србије (CIP, ISBN, COBBIS).

Помоћни уџбеници су допунска литература којима се доприноси остваривању наставног садржаја из студијског програма.

Друга наставна средства, у смислу овог Правилника су: приручници, практикуми, збирке задатака, речници, атласи, карте, ЏД дискови, филмови, касете, рачунарски програми, аудио-визуелна и друга средства која су одобрена за употребу на Факултету.

2. Стандарди квалитета уџбеника

Члан 3.

Стандарди квалитета наставне литературе и поступци за обезбеђење квалитета наставне литературе усмерени су на праћење и контролу квалитета и део су стратегије обезбеђење квалитета високог образовања на Факултету.

Члан 4.

Садржина уџбеника одговара циљевима реализације студијског програма и програма предмета за чије се савлађивање користи, односно обухвата материју предмета из одговарајућег студијског програма.

Члан 5.

Уџбеник мора да буде логично структуиран тако да делови и поглавља или друге целине буду заокружене и повезане логичким редоследом.

Уџбеник треба да буде написан тако да материја буде јасно изложена, уз коришћење примера из праксе.

Уџбеник мора да буде писан академским, неутралним стилом и не сме да садржи дискриминаторне ставове који дисквалификују и/или омаловажавају одређене друштвене групе, расу, пол, етничку групу или нацију.

Члан 6.

Обим уџбеника се посебно одређује за сваки предмет на студијском програму, и треба да буде у складу са оптерећењем студента на том предмету, према броју ЕСПБ на предмету.

У плану извођења наставе, наставник на одређеном предмету дужан је да наведе обим уџбеника, поштујући одредбу о одређивању обима уџбеника из става 1. овог члана.

Када се наставна материја из одређеног предмета налази у више уџбеника, укупан број страница из тих уџбеника не сме да пређе обим утврђен у складу са ставом 1. овог члана.

Уколико уџбеник из одређеног предмета има број страница који превазилази обим утврђен у складу са ставом 1. овог члана, у плану рада се обавезно мора унети који делови тог уџбеника представљају наставни и испитни материјал.

Члан 7.

Уџбеници и скрипта који су намењени за наставу на српском језику се штампају на српском језику.

3. Врсте уџбеника и друге наставне публикације

Члан 8.

У образовно-стручном, односно образовно раду користе се:

1. **Основни уџбеник** – који обухвата наставно градиво из једног или више наставних предмета по студијском програму Факултета. Саставни део уџбеника су питања и одговори са коментарима за проверу знања. За поједине предмете питања и одговори са коментарима за проверу знања могу се штампати као појединачни примерци.
2. **Помоћни уџбеник** – је допунска литература и обухвата садржаје којима се доприноси остваривању студијских програма.

У помоћне уџбенике убрајају се:

- а) практикум – обухвата градиво из практичне наставе, а према наставним јединицама одговарајућег предмета;
- б) збирка задатака – питања – у коме се налази текст питања са тачним одговорима за проверу знања, ако исти нису штампани у основном уџбенику;
- в) одабрана поглавља – су делови уџбеника који брже застаревају и обично су опширеји и садрже нова сазнања;
- г) речници;
- д) математичке таблице;

као и други садржаји којима се доприноси остваривању наставног плана и програма одговарајућих предмета.

3. **Ауторизована скрипта** – обухвата текст предавања, умножен, а који се користи за учење и припрему испита за оне предмете за које не постоје одговарајући основни уџбеници.

Поред уџбеника у образовно-стручном, односно наставно-научном раду на Факултету користе се и друге стручне и научне публикације, с тим што не представљају обавезне материјале за учење, као што су:

- а) монографије – научна издања која испуњавају критеријуме надлежног Министарства о поступку и начину вредновања и квантитативном исказивању научно-истраживачких резултата истраживања;
- б) серијске публикације – Серијским публикацијама сматрају се часописи, билтени, годишњаци, зборници радова и слична грађа, које се објављују сукцесивно, у одређеним временским интервалима, на штампаном и/или електронском медију, са нумеричким и хронолошким ознакама, чије издавање може да траје неограничено, а које имају међународни број серијске публикације (International Standard Serial Number, ISSN и/или e-ISSN) истакнут на сваком броју публикације. Серијске публикације поред ISSN-а (e-ISSN-а) могу да имају и CIP;
- в) други слични материјали.

Уџбеници и друга наставна литература утврђени чланом 7. овог Правилника, објављују се у папирној и/или електронској форми, ЦД, ДВД и сл.

Члан 9.

Уџбеник, поред основног текста, треба да садржи: име аутора, имена других сарадника, наслов, односно наслов на изворном језику и остале податке о изворнику ако је публикација превод, име преводиоца, које је издање по реду, име уредника публикације, назив и седиште издавача и штампарије, место и година штампања, место и година

штампања извornог издања када је реч о новом издању, број примерака публикације, ИСБН број и ознака С (заштита ауторских права) с именом носиоца ауторског права и годином првог објављивања, предговор, садржај и библиографију. Предговор и садржај се налазе на почетку уџбеника, а библиографија се може налазити на kraју уџбеника, односно на kraju сваког поглавља или на другом месту. Свако поглавље уџбеника осим основног текста може да садржи и: резиме, циљ поглавља; питања за проверу знања; теме за дискусију, или напомене (у фуснотама или енднотама).

III. ПРИБАВЉАЊЕ, ОЦЕЊИВАЊЕ И ОДОБРАВАЊЕ РУКОПИСА ЗА УЏБЕНИК

1. Одлука о прибављању рукописа за уџбеник

Члан 10.

Одлуку о прибављању рукописа за уџбеник Наставно-научно веће доноси у случају:

1. ако за наставни предмет уопште не постоји одговарајући уџбеник;
2. ако је Наставно-научно веће, у поступку оцењивања уџбеника, донело одлуку о повлачењу постојећег уџбеника из употребе јер је утврђено да више није подобан за даљу употребу због научно-стручне и техничке превазиђености, а постоји потреба за новим уџбеником.

У случају из става 1 овог члана Наставно-научно веће одлуком утврђује:

1. назив предмета у студијском програму за који треба прибавити рукопис за уџбеник, као и годину студија;
2. општу концепцију уџбеника, односно научно-стручне, педагошко-психолошке, дидактичко-методичке, језичке, графичко-техничке и друге захтеве које уџбеник треба да испуни, као и посебну концепцију у зависности од наставне области или предмета, на основу и у границама опште концепције.

Члан 11.

Ако за одређене предмете у земљи постоје одговарајући факултетски уџбеници или ако постоје уџбеници на страном језику који се могу превести, а по садржају одговарају наставном плану и програму одређених предмета који се изводе на Факултету, Наставно-научно веће може одлучити да се рукопис за уџбеник не прибавља.

У случају из става 1. овог члана, Наставно-научно веће може одобрити употребу већ постојећег факултетског уџбеника, односно превод постојећег уџбеника на страном језику.

2. Прибављање рукописа за уџбеник

Члан 12.

Рукопис за уџбеник Факултет прибавља непосредним избором аутора, односно непосредном понудом аутора.

Аутори основних уџбеника могу бити универзитетски наставници или истраживачи у одговарајућим научним звањима.

Аутори или коаутори помоћних уџбеника су универзитетски наставници и сарадници, као и истраживачи у одговарајућим звањима.

Аутори/коаутори уџбеника могу бити и стручни радници који уживају реноме у научно-стручној и истраживачкој јавности.

Непосредну понуду рукописа за уџбеник Факултета могу поднети лица из става 2 овог члана.

Понуда из става 2 овог члана мора садржи:

1. назив уџбеника и назив наставног предмета и годину на који се рукопис односи;
2. податак да ли ће се рукопис за уџбеник објавити први пут или се ради о обновљеном издању;
3. образложение потребе за објављивањем рукописа уџбеника.

Уз понуду из става 4. овог члана подносилац је дужан да приложи примерак рукописа. Одлуку о избору аутора доноси Наставно-научно веће.

3. Стручна оцена – рецензија рукописа

Члан 13.

Рецензија је неопходна за све основне и помоћне уџбенике, као за и научне монографије које издаје Факултет.

Скрипта не подлежу обавезној рецензији.

Рецензија је обавезна за прво издање публикације.

Рецензија се врши и за наредна издања уџбеника у случају да је садржај рукописа уџбеника изменењен и/или допуњен у проценту већем од 25%, на начин и по поступку уређеном овим правилником.

Ново издање уџбеника не подлеже рецензији, ако су у уџбенику извршене измене и/или допуне којима се исправљају грешке у именима, називима и бројевима или које настају због промене прописа.

Рецензија се врши и за поновљено издање уџбеника, уколико је претходно издање старије од 5 година.

Наставно-научно веће може рецензију поверити и одговарајућој научној организацији или другом факултету.

Члан 14.

Одлуку о именовању рецензентата доноси Наставно-научно веће Факултета на предлог аутора уз сагласност института или катедре Факултета коме аутори припадају.

Члан 15.

За рецензију издања Факултета предлажу се најмање два рецензента.

За рецензију наставне литературе рецензенти се предлажу из реда наставника универзитета и истраживача у одговарајућем научном звању из уже научне области којој припада предмет за који је издање намењено. Макар један рецензент мора бити универзитетски наставник са наставним искуством од најмање три године.

За рецензију научних монографија бирају се рецензенти из уже научне области која се обрађује у монографији.

Уколико је тема уџбеника или монографије интер- или мултидисциплинарна, један од рецензената може бити и из сродних ужих научних области.

Рецензент може бити и професор у пензији из одговарајуће научне области, као и стручњак са научним звањем из земље или иностранства.

У оцењивању рукописа не може да учествује лице које је аутор рукописа.

Члан 16.

Рецензенти су обавезни да доставе рецензију најкасније у року од 90 дана од дана пријема Одлуке Наставно-научног већа о одређивању рецензената рукописа.

Рецензија треба да садржи:

1. **Основне податке о техничким особинама рукописа** (број страница рукописа, цртежа, фотографија, табела, посебних прилога, навода литературе; да ли су сви цртежи и табеле јасно и уредно израђене и да ли су насловљене; да ли је приликом састављања списка литературе коришћена јединствена конвенција писања навода литературе; да ли су наслови у рукопису рангирани на јединствен начин; да ли је писање страних имена и назива спроведено на јединствен начин кроз читав рукопис; да ли структура рукописа одговара наведеној у садржају; да ли је извршено означавање свих математичких симбола, физичких величине и других који треба да се штампају другим слогом и слично).
2. **Податке о стручно-научним особинама рукописа** (да ли је рукопис заснован на савременим научним и стручним достигнућима из области којој рукопис припада; да ли су мрнне јединице прилагођене закону; да ли су симболи и називи физичких величине у складу са важећим препорукама; да ли се кроз читав рукопис доследно користе јединствени називи за процесе, апарате, физичке величине и остale појмове, нарочито у оквиру случајева када се у употреби налази више назива; да ли у рукопису долази до понављања исказа, описа, законитости и слично).
3. **Податке о педагошким особинама рукописа** (да ли је рукописом обухваћен целокупан садржај наставног програма предмета, на основу поређења са приложеним наставним програмима; да ли рукопис одговара утврђеној општој и посебној концепцији; да ли садржај рукописа не покрива научно-стручну област наставног програма неког другог предмета; да ли је обим рукописа примерен фонду часова наставе у студијском програму Факултета; да ли начин излагања рукописа испуњава и друге педагошко-психолошке, дидактичко-методолошке, језичке и друге захтеве).
4. **Предлог за категоризацију рукописа** (основни уџбеник, помоћни уџбеник, ауторизована скрипта, остale наставне публикације).
5. **Коначну оцену рукописа** (предлог да се рукопис одобри за штампање или да се рукопис одбaci: предлог да аутор изврши измене и допуне рукописа).

Рецензија може да садржи и друге податке и оцене за које рецензенти сматрају да су неопходни за комплетну оцену ваљаности рукописа.

Члан 17.

Рецензија се подноси Наставно-научном већу Факултета у три откуцана, односно одштампана примерка, са потписом рецензената.

Декан Факултета један примерак рецензије доставља аутору.

Ако аутор има примедбе на рецензију може у року од осам дана од дана пријема рецензије доставити приговор Наставно-научном већу у писаном облику.

О поднетом приговору Наставно-научно веће одлучује у року од 15 дана од дана пријема приговора. Одлука Наставно-научног већа по приговору је коначна и обавезује и рецензента и аутора.

Члан 18.

У случају да Наставно-научно веће усвоји предлог рецензената да аутор изврши измене и допуне рукописа, аутор је дужан да поступи по налогу Наставно-научног већа.

У случају из става 1 овог члана, аутор је дужан да сарађује са рецензентима и поступа по њиховим налозима на изради измена и допуна рукописа.

Рецензенти су обавезни да извршене измене и допуне рукописа констатују записнички и дају допуну рецензије са коначном оценом рукописа.

Члан 19.

Наставно-научно веће може својом одлуком:

- да одобри рукопис уџбеника и изврши његову категоризацију;
- да не одобри рукопис уџбеника и не изврши његову категоризацију.

Све материјале везане за рецензију уџбеника претходно разматра одговарајуће веће катедре Факултета, о њима заузима став и доставља Наставно-научном већу предлог за доношење одлуке.

Веће катедре уз предлог доставља Наставно-научном већу примерак рукописа и образложение које садржи: кратак приказ рукописа; мишљење рецензената и друге податке од значаја за доношење одлуке о усвајању рецензије и одобравању рукописа као уџбеник за издавање и употребу на Факултету.

3. Одобравање рукописа уџбеника за издавање

Члан 20.

Одлуку о усвајању рецензије и одобравању рукописа као уџбеника за издавање и употребу на Факултету доноси Наставно-научно веће.

Одлука Наставно-научног већа о одобравању рукописа уџбеника садржи:

1. назив предмета за који се уџбеник издаје,
2. назив под којим ће се одобрени рукопис уџбеника издати као уџбеник,
3. лично име аутора,
4. лична имена лица, односно назив научне организације или факултета који су дали рецензију рукописа,

5. језик и писмо на коме се уџбеник издаје,
6. категоризацију уџбеника.

Члан 21.

Наставно-научно веће може, поред већ одобреног уџбеника, одобрити употребу и другог уџбеника ако рукопис тог уџбеника у односу на постојећи уџбеник садржи другачији концепцијски и дидактичко-методички приступ.

За сваки наставни предмет предвиђен студијским програмом Наставно-научно веће може одобрити употребу највише два уџбеника.

IV. УПОТРЕБА, ПРАЋЕЊЕ И ОЦЕЊИВАЊЕ УЏБЕНИКА

Члан 22.

Наставно-научно веће, пре почетка школске године, одређује који ће се од одобрених уџбеника користити у настави.

Члан 23.

Наставно-научно веће је дужно да прати, анализира и оцењује уџбенике који су у употреби са аспекта научно-стручног и техничког садржаја, њихове усклађености са најновијим достигнућима из области науке и технике, као и у погледу других захтева које уџбеник према општој и посебној концепцији треба да испуњава.

Наставници су дужни да прате, анализирају и оцењују уџбенике који су у употреби и своје образложене предлоге и мишљења доставе Наставно-научном већу.

V. ИЗДАВАЊЕ УЏБЕНИКА

Члан 24.

Факултет је дужан да уџбенике предвиђене Планом уџбеника и одобрене од Наставно-научног већа издаје у утврђеним роковима и потребном тиражу.

Издавање уџбеника Факултет врши на начин, под условима и по поступку утврђеном Правилником о издавачкој делатности.

VI. ДРУГЕ НАСТАВНЕ ПУБЛИКАЦИЈЕ И НАСТАВНА СРЕДСТВА

Члан 25.

Одредбе овог Правилника које се односе на припремање и одобравање уџбеника, као и издавање уџбеника, се примењују и на припремање и одобравање, односно издавање других наставних публикација и наставних средстава.

VII. ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 26.

Ступањем на снагу овог Правилника престаје да важи Правилник о уџбеницима број 102 од 11. 02. 2008. године.

Члан 27.

Овај Правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања, а објављује се истицањем на огласној табли, односно Web сајту Факултета.

Службена белешка: Овај Правилник истакнут је на огласној табли,
односно објављен на Web сајту Факултета
дана 26. 02. 2020. године.

